

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Uw grondrechten, onze toetsing

door *Geerten Boogaard*

De auteur is universitair docent staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Leiden.

‘Uw rechtsstaat is de onze niet!’ Nog niet eens zo heel lang geleden liepen krakers met die kreet te hoop tegen een door de rechter bevoelen ontruiming van hun kraakpand. Klassenjustitie vonden ze dat, en een eenzijdige bescherming van het eigendomsrecht. Toen het kraakverbod werd ingevoerd reageerde de kraakbeweging vergelijkbaar, maar toch genuanceerder: ‘Jullie wetten, niet de onze.’ De rechtsstaat bleken ze namelijk inmiddels aardig omarmd te hebben. Ze scandeerden ‘wonen is een recht’ en spanden zelf juridische procedures aan. In die procedures kregen ze een heel klein beetje gelijk. De Hoge Raad bepaalde uiteindelijk dat iemand niet zomaar uit zijn huis geslagen kan worden als een ander hem verdenkt van kraken. Dat zou in strijd zijn met het huisrecht uit de Grondwet en uit het Europese mensenrechtenverdrag. Maar als er eerst gelegenheid is geweest om een kort geding aan te spannen tegen een aangekondigde ontruiming, mogen de ME-busjes onverkort voorrijden. Het kraakverbod zelf is door de Hoge Raad geaccepteerd.

Toch heeft met name dit Kraak-arrest van de hoogste rechter aan de andere kant van het politieke spectrum ergernis gewekt. De vvd was al een campagne gestart tegen het Mensenrechtenhof in Straatsburg omdat de rechters aldaar geen benul meer zouden heb-

ben van hoe de zaken er hier voorstaan. En nu ligt er ook een voorstel van vvd-Tweede Kamerlid Taverne om de eigen Nederlandse rechter voortaan te verbieden aan internationale mensenrechten te toetsen. Omdat toetsing aan de eigen Grondwet nog altijd niet mogelijk is, zou met dit voorstel alle rechterlijke toetsing van wetgeving afgeschaft worden. Grondrechtenbescherming is in korte tijd van rechtse klassenjustitie een linkse hobby geworden. In de simplistische campagnestijl van de liberalen: ‘Jullie grondrechten, niet de onze.’

* * *

De fractie van het cda zal eerdaags haar positie over Tavernes voorstel moeten bepalen. Het ligt evenwel niet voor de hand dat zij met dit voorstel zal meegaan. Het cda heeft in de discussie over rechterlijke toetsing namelijk altijd een pragmatische middenpositie ingenomen. Tegenover de voorstellen van Halsema om rechterlijke toetsing aan de Grondwet uit te breiden, stelde senator Dölle de simpele vraag: welk probleem wordt daarmee opgelost? Hoeveel schandalige wetten heeft het parlement dan aangenomen waar dringend rechtsbescherming tegen moet worden georganiseerd? Dezelfde vraag kan ook bij het voorstel van de vvd worden gesteld. Welke zijn dan die verschrikkelijke uitspraken waarmee de rechter op de stoel van de politiek is gaan zitten?

Juist op dit punt valt de motivering van het voorstel oorverdovend stil. De uitspraak over het kraakverbod kan niet activistisch genoemd worden. De rechter deed niet meer

dan alsnog regelen wat de wetgever was ver-
geten: bepalen hoe je vaststelt *of* iemand
kraakt. Iets vergelijkbaars geldt voor de an-
dere rechterlijke uitspraak die veel liberale
ergernis heeft opgeroepen: het zogenoemde
wwik-vonnis. Dat ging over de afschaffing
van een bijzondere regeling voor kunste-
naars die proberen een naam op te bouwen
terwijl ze ongehinderd van de bijstand ge-
bruikmaken. Het kabinet-Rutte I schafte die
regeling af, maar deed dat op de termijn van
een paar weken. In december 2011 ging de
Eerste Kamer akkoord, per 1 januari 2012 was
het feest voor de kunstenaars voorbij. Ook
hier werd de gang naar de rechter gemaakt,
maar ook hier plaatste de voorzieningen-
rechter slechts een kleine kanttekening. De
wwik afschaffen was een keuze van de po-
litiek, die de rechter uiteraard respecteert.
Die keuze van de ene op de andere dag door-
voeren leek de voorlopig oordelende rechter
echter in strijd met de rechtszekerheid. Hij
beval daarom enige vorm van overgangs-
recht voor bestaande gevallen te hanteren.
De staat ging onmiddellijk in hoger beroep.
Tegen de tijd dat dit diende waren al een paar
maanden verstreken. Het probleem had zich-
zelf inmiddels opgelost, constateerde het
hof toen, en het wees alle vorderingen verder
af. Hoewel juristen zich inderdaad kunnen
afvragen hoe handig de wwik-uitspraak van
de voorzieningenrechter nu precies was, het
is in ieder geval geen bewijs voor het groot-

schalige machtsmisbruik waarom we de
rechter zouden moeten muilkorven.

* * *

Zo blijft er uiteindelijk niet veel meer relevan-
te onderbouwing van het voorstel van de vvd
over dan een algemene vorm van wantrouwen

.....
*Wat rest is wantrouwen
tegen rechtsbescherming
door de rechter*
.....

tegen rechtsbescherming door de rechter. Dat
is minstens zo onzinnig als een onbeperkt
vertrouwen in de volksvertegenwoordiging.

Bovendien speelt er nog iets anders. De
vvd stelt nu voor iets uit de Grondwet te
schrapen wat wij er zelf in gezet hebben.
Het is er kort na de Tweede Wereldoorlog in
opgenomen op voorstel van de kvp'er Serra-
rens. Zijn amendement werd meeonderte-
kend door de arp'er Bruins Slot en Hendrik
Tilanus, fractievoorzitter van de chu. Zij
wilden daarmee uitdrukken dat het interna-
tionale recht rechtstreeks betekenis heeft in
onze eigen rechtsorde. De liberale profes-
sor Oud was in die dagen van de grondwetsher-
ziening druk met andere dingen. Hij was
echter ook niet tegen het confessionele voor-
stel. Zijn erfgenamen nu dan kennelijk als-
nog wel. Maar het mag dan niet het idee van
de vvd geweest zijn, het was wel het onze.